

Αλεξάνδρα Κραντονέλλη

ΠΕΙΡΑΤΕΙΑ

Η ιστορία του Αιγαίου

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ: ΕΥΔΟΞΙΑ ΚΟΥΤΡΑ

Με εξαιρετική εμπρίθεια, η κυρία Αλεξάνδρα Κραντονέλλη δίνει απαντήσεις σ' ένα ιστορικό και ναυτικό ζήτημα αιώνων: Η πειρατεία στις ελληνικές θάλασσες και στη Μεσόγειο, στους δύσκολους αιώνες της ξενοκρατίας. Η συγγραφέας της γνωστής τριλογίας για την ιστορία της πειρατείας αναλύει τις συνέπειες του φαινομένου στους Έλληνες, τις δοκιμασίες που πέρασαν αλλιά και τα οφέλη που απέκτησαν

Η διδάκτωρ της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κυρία Αλεξάνδρα Κραντονέλλη-Βοκοτοπούλου, συγγραφέας της τριλογίας για την ιστορία της πειρατείας στην Ελλάδα, της πρώτης ειδικής μονογραφίας που παρουσιάζει το φαινόμενο σε ευρεία κλίμακα

Κατά τη μακρά περίοδο της Τουρκοκρατίας και της Λατινοκρατίας, όταν ο ελληνισμός βρισκόταν υπό ξένη κυριαρχία, η ζωή των κατοίκων στα νησιά και τα ηπειρωτικά παράλια του Ιονίου και του Αιγαίου Πελάγους ήταν τραγική. Πειρατές έσπερναν τον τρόπο, επιδείνωναν τις δοκιμασίες, λεηλατούσαν ό,τι είχε αφήσει η οθωμανική αυθαιρεσία, έπαιρναν ως λεία άντρες, γυναίκες και παιδιά, ερήμωναν ολόκληρες περιοχές. Την ίδια περίοδο, ο ελληνικός χώρος υπήρξε επίσης θέατρο πολεμικών συγκρούσεων ανάμεσα στις ευρωπαϊκές δυνάμεις και τους Οθωμανούς. Πισμένοι από την Ανατολή και τη Δύση, όπως σήμερα έτσι και τότε, οι Έλληνες, σε α-

κραία δύσκολες και επώδυνες συνθήκες, υποφέροντας φτώχεια, διωγμούς και μαρτύρια, αναγκάστηκαν να καταβάλουν υπεράνθρωπες προσπάθειες για να διασώσουν τον πολιτισμό, την οντότητά τους και να επιβιώσουν ως γένος. Οι πόλεμοι των χριστιανικών δυνάμεων με τους Οθωμανούς παρέλυαν κάθε παραγωγική δραστηριότητα για μεγάλες χρονικές περιόδους, απονέκρωναν τα λιμάνια, αποδιοργάνωναν τη ζωή και προκαλούσαν αναρχία. Στη θάλασσα, η αναρχία αυτή έγινε αισθητή με τη φοβερή έξαρση της πειρατείας. Παράλληλα ασκήθηκε και το κούρσος. Οι πολυάριθμοι κουρσάροι χειρούσαν για λογαριασμό κάποιας ευρωπαϊκής δύναμης, και με υψωμένα τα εμβλήματα της

όργωναν τις ελληνικές θάλασσες και πλούτιζαν. Το φαινόμενο αυτό, με τις πολλές πτυχές και όψεις, εξετάσε μεθοδικά η κυρία Αλεξάνδρα Κραντονέλλη-Βοκοτοπούλου, με εξαντλητική έρευνα και μελέτη, κατορθώνοντας να συνθέσει ένα μοναδικό έργο που παρουσιάζει όλο το φάσμα της πειρατείας από τους πρώτους χρόνους της Τουρκοκρατίας μέχρι την Ελληνική Επανάσταση. Το έργο της βραβεύτηκε από την Ακαδημία Αθηνών το 1986 και επανεκδόθηκε από το Βιβλιοπωλείον της Εστίας το 2014. Αποτελείται από τρεις τόμους:

1. *Ιστορία της πειρατείας στους πρώτους χρόνους της Τουρκοκρατίας, 1390-1538,*
2. *Ιστορία της πειρατείας στους μέσους χρόνους της Τουρκοκρατίας, 1538-1699,*
3. *Ελληνική πειρατεία και κούρσος τον ΙΗ' αιώνα και μέχρι την Ελληνική Επανάσταση.*

Συναντήσαμε την κυρία Αλεξάνδρα Κραντονέλλη ένα ηλιόλουστο πρωινό στο σπίτι της στην Πλάκα. Περνώντας την ξύλινη εξωτερική

Ισχυρές οχυρώσεις των Ιωαννινών Ιπποτών στη Ρόδο

πόρτα, πίσω από την απλή και αυστηρή πρόσοψη, βρεθήκαμε στον ημιυπαίθριο χώρο της εσωτερικής αυλής. Με ευχάριστη έκπληξη είδαμε ότι όλο το σπίτι είναι στραμμένο προς την εσωτερική αυλή και τον κήπο του. Η διώροφη μονοκατοικία είναι έργο του συζύγου της, γνωστού αρχιτέκτονα του μοντερνισμού Κλέωνα Κραντονέλλη, στον οποίο η συγγραφέας έχει αφιερώσει το τρίτομο έργο της.

Κυρία Κραντονέλλη, κρούσματα πειρατείας στη Μεσόγειο εμφανίζονται ήδη από τους ομηρικούς χρόνους. Τι σας οδήγησε να εστιάσετε την έρευνά σας συγκεκριμένα στην περίοδο 1390-1800;

«Γνωρίζαμε ελάχιστα για την πειρατεία στις ελληνικές θάλασσες μετά την εμφάνιση των Οθωμανών στο Αιγαίο Πέλαγος το 1390, ενώ αντίθετα έχουν γραφτεί πολλά για το ίδιο φαινόμενο στην Κεντρική και Δυτική Μεσόγειο, καθώς και για την οργάνωση του δουλεμπορίου στη Βόρεια Αφρική».

Ένα μοναδικό έργο, μια πρωτοποριακή έρευνα, με τις χαρές, τις δυσκολίες και τις προκλήσεις της.

«Μελετώντας την πειρατεία, μαθαίνεις ελληνική ιστορία. Ερευνώντας ανακαλύπτεις λεπτομέρειες που δεν διδάσκονται στα σχολεία ούτε στα πανεπιστήμια. Εκτός από τη δυσκολία να συλλέξεις το υλικό, στη συνέχεια χρειάζεται να κρίνεις και να επιλέξεις τι θα χρησιμοποιήσεις και πώς. Απαιτείται πολύς χρόνος, μεθοδικότητα και μεγάλη υπομονή».

Ποιες υπήρξαν οι βασικές πηγές για μια τόσο λεπτομερή καταγραφή; Μεταξύ άλλων, αναφέρονται ονόματα καπετάνιων, τύποι και δυναμικότητες πλοίων, αριθμητικά στοιχεία για αιχμαλώτους και κέρδη, σπηρία ενέδρας και εξορμήσεων, σταθμοί μεταπρατικού εμπορίου των πειρατών.